

बालेनको विरोध किन भइरहेछ ?

एउटा मेयरले गर्ने के हो ? मेयरको कार्यक्षेत्र र अधिकार के कति हो ? त्यो सीमामा बसेर काठमाडौं महानगरका मेयर बालेन साह काम गरिरहेका छन् भने उनको विरोधमा प्रधानमन्त्रीसमेत उत्रनु कति जायज हो ? स्वयम् प्रम श्रील भन्छन्- कर्कलो काटन बन्चो ?

प्रधानमन्त्रीले बुझ पचाएर विरोध गर्दा बालेनको अोज फन चढाइदिएका छ । यही सब सहन गर्न नसकेर जातीय र क्षेत्रीय मुक्तिको कुरा गर्ने प्रगातिशील कमरेडहरू बालेनविरुद्ध तेली, मधिसे जस्ता अपशब्द बोलेर बेइँ छन । ठूला दल फोर गल्ली गइन्छन् । ५४ हजार वाममाइलभित्र मूलभूतका मुद्दाका जुन समुदाय/परिवार जन्म भए पनि नेपाली हुनु भन्ने यी लोकतन्त्रवादीले किन विरोधका ?

भैरहवा र पोखरामा चिनियाँ जहाज

झणको सावब्याज तिन नसकिने भयो, अनुदानमा परिवर्तन गरिदिन नेपालले औपचारिक आग्रह गरेपछि जवाफमा चीनले भैरहवा र पोखरा उडान गर्न चाहना साउदनलाई खटाएको छ । चाहना साउदन एयर छिट्टै नियमित उडान गर्न तैयार

रहेको जानकारी चाहना साउदन एयरका प्रतिनिधिले पर्यटन मन्त्री वद्री पाण्डेलाई भेटेर दिएका छन् । काठमाडौं स्वाम्नाश्री उडान गरिरहेको चाहना साउदनले अब भैरहवा र पोखराबाट उडान गरेर एयरपोर्टलाई विवन्त पार्न र नेपालको पर्यटन उद्यममा समेत टेवा पुऱ्याउन चाहेको बताएको छ । मन्त्री पाण्डेले बुद्ध जन्मस्थान लुम्बिनी र पर्यटन नगरी पोखराको महत्व पनि बढ्ने जानकारी दिएका छन् । स्मरण छ, हवाई सुरक्षाका विषयमा नेपाल एयरले लाभ पनि लिन सक्नेछ ।

नेपालको विगत र हालै परराष्ट्रमन्त्री आरजू राणको भारत भ्रमणमा समेत भारतसँग थप दुई हवाई रूटको माग गर्दासमेत चुपौ साधिरहेको भारतका लागि भारतीय सिमानामा रहेको भैरहवा एयरपोर्टमा चाहना साउदनको उडानले थप टाउको दुबाइ थपेको अनुभूति विज्ञहरूले गर्न थालेका छन् । हेरो अब भारतले के गर्ला ? जसरी पनि नेपाललाई मनाएर वीआरआईलाई स्वागत्यनमा लानका लागि चीन अग्रसर भएको छ । चीनले अन्य योजनामा पनि लगानी बढाउन थालेको छ ।

भीमदत्तको खोजी हुनथाल्यो

राजनीति अपराधिकरण हुँदै गएपछि र शासकहरू अष्ट र अनैतिक प्रमाणित हुनथालेपछि नागरिकहरू भीमदत्तजस्ता थोडाको खोजी गर्न थालेका छन् ।

काठमाडौंका मेयर बालेन्द्र साह, धरानका हर्क साम्पाङ, धनगढीका गोपी हवालजस्ता नेता चाहिन्छ भनेर नागरिकहरू उनीहरूलाई रोल्मोडलका रूपमा स्वीकार गर्न थालेका छन् । ठूला साना पार्टीका कुनै पनि नेतालाई स्वीकार गर्न चाहेको नदेखावा विश्लेषकहरू भीमदत्तजस्ताको खोजी भएको अर्थ निकाल्दछन् । नेपाललाई बंगलादेश बनाइदिने, हिंसा बढाउनेजस्ता चर्चा भइरहेको यो परिस्थितिमा युवाहरू स्वराज खोज्न सडकमा निस्कनेका छन् । केही सचेत भन्छन्- माटो बाँचे, नेपाली जाति बाँचे हो । नेपाली माटोले भीमदत्तको जस्तो त्याग र वित्तमा मागेको छ । नेपाली माटो अर्को भीमदत्त जन्मने प्रशव वेदनाका साथ त्यो समयको प्रतिज्ञा गरिरहेको छ । देशमाथि देशभित्रका सप र विदेशी गोमनले डसेको धेरै भयो, देशलाई स्वाधीनता दिन भीमदत्त भएर कोही त जन्म ?

कहाँ के गइँछन्- रूकमांगद कटवाल ?

रूकमांगद कटवाल : पूर्व प्रधानसेनापति । जसले निरिजप्रसवसँग सहकार्य गरे, प्रचण्डजस्ता डाइनामिक, आगो नेतृत्वसँग मुकाबिला गरे । पदमा हुँदा वा अवकाशपछि पनि देशभक्तका निकै चेतना छन् जोशिला भाषण गरे । ती रूकमांगद कटवाल कहाँ के गइँछन् अहिले, उनी परिदृश्यबाट हटाएका छन् । आत्मकथामा सिमित हुनुपर्नेका छन् । राजतन्त्रले हुर्काएका कटवाल प्रधानसेनापति थिए, राजतन्त्र बचाउन सक्ने, बचाएनन् भन्ने दोष बोकेर किन गुमनाम छन् रूकमांगद कटवाल ?

सोलजर कटवाल देखे पछि, देशभक्त फौजी रमेल र १९३३-१९४४ का जनन निरुन्देश शासक हिटलरको इतिहासको सम्बन्धमा आउँछ । हिटलरको अन्त्य १९४५ मा भयो । रोमलाई जसरी ज्यूँद मरेको प्रचार भएका थियो, ज्यूँदो बाघजस्ता रूकमांगद कटवाल किन मौन छन् ?

नेपालमाथि मोदीले भाँजो हाले

माथिल्लो अरुण बिरुद्ध मोदीको बाहुबली

भारतले माथिल्लो अरुण जलविद्युत आयोजनामा झण नदिनु भनेर पत्र लेखेपछि विश्व बैंक माथिल्लो अरुण आयोजना अग्रसर हुनुपर्नेको छ । गत वैशाखमा नेपालले वैदेशिक लगानी आकर्षित गर्न लगानी सम्मेलन गरेको थियो, त्यही सम्मेलनमा विश्व बैंकले १०३२ मेगावाटको माथिल्लो अरुण आयोजना अग्रसर हुनुपर्नेको छ । सहायित्वपूर्ण झण लगानी गर्ने प्रतिवद्धता गरेको थियो । जेटमा स्वसर्मात पनि भइसकेको थियो ।

त्यसपछि विश्व बैंक अग्रसर नै नेपाल आउने र झण सम्झौता हुने कार्यक्रम थियो, यही कार्यक्रमलाई भारतले कटनीतिक लडिड गरेर नेपालसँग माथिल्लो अरुण आयोजनालाई तत्काल झण सम्झौता नगर्न विश्वबैंकलाई पत्राचार न गरेको खुलेको छ । भारतको भित्री मनसाय कोशी हाइड्रामा र भारतको नदी जडान आयोजना हो । त्यसमा छलल पुग्ने र नेपालका जलविद्युत आयोजना भारतीय ठेकेदारलाई नै दिनुपर्ने र भारतको स्वायंअनुकूल नेपालका नदी र पानीको उपयोग गर्ने कुलित मनसाय फेरि एकपट्ट उजागर हुनुपर्नेको छ । (छिमेकी) नेबर फट्ट भनेर नयाँभने भारतले नेपालमाथि अर्को हस्तक्षेप र स्वराजमाथि अतिक्रमण गर्न पुगेको छ ।

सक्यता देखाएको छ । भारतको यही सरकारी कम्पनीले १०० मेगावाटको अरुण तेस्रो, ४९० मेगावाट क्षमताको अरुण चौथो, ६९९ मेगावाट क्षमताको तल्लो अरुण आयोजना कच्चा गरिसकेको छ । माथिल्लो अरुण पनि त्यही बेसिनको भएको, निर्माण सजिलो र प्रसारण लाइनको समस्या पनि नहुने आशो जना हो । सजलजका प्रतिनिधि भन्छन्- यो आयोजना हामीले नै पाउनुपर्छ, हामी नै बनाउँछौं । माथिल्लो अरुण आयोजना प्रमुख फडिन्द्रज जोगी सवै पूर्वोद्यम कार्य सम्पन्न भई आयोजना निर्माणका लागि वित्तीय व्यवस्थापनको पछिमा रहेको लामो समय भइसकेको छ । मन्त्र- विश्व बैंक पछि हट्यो भने नेपालले आफ्नै स्रोत जुटाएर निर्माण गर्नुपर्छ । के हो माथिल्लो अरुण ? सखुवासभाको भोटखोला गाउँपालिकामा निर्माण हुने माथिल्लो अरुण हालसम्मकै ठूलो १,०६३ मेगावाटको अर्धजलाशययुक्त आयोजना हो । यो आयोजनाबाट वार्षिक चार अर्ब ५३ करोड युनिट उत्पादन हुनसक्नेछ । आयोजना सम्पन्न गर्ने ५ वर्ष लाग्ने अनुमान छ ।

कालापानी, लिपुलेक, लिम्पियाधुरा खाइसक्यो हत्याइसकेपछि पनि सीमा अतिक्रमण जारी छ, भारतले अति गर्न थाल्यो है ।

राष्ट्रपतिका छोरा माथि नै कारवाही

सन् २०१६ र २०१९ को बीचमा अमेरिकी राष्ट्रपति हन्टर बाइडेनले १४ मिलियन डलर कर नतिरेको आरोप अस्वीकार गरेका छन् । १४ वर्षीय हन्टर बाइडेन आफू निर्दोष रहेको दावी गर्दै मुद्दाको सामना गर्दै थिए,

अभियोजकहरूले प्रमाणसहित आपति जनाएपछि उनले ९ प्रकारका दोष स्वीकार गरेका हुन् । यो करछली मुद्दाले अमेरिकामा नोभेम्बर ५ मा हुने राष्ट्रपति चुनावमा चर्चा पाएको छ ।

हन्टरमाथि केही महिना अघिमात्र अन्धविश्त बन्दुक राखेको र लागू औषध प्रयोगको मुद्दामा दोषी भएका थिए । हन्टर बाइडेनले व्यक्तिगत कारणले मुद्दा चलाउन नचाहेको उनका बकिलले बताए । उनी लागूऔषधका दुर्बन्दी पनि रहेको खुलेको छ । यो मार्क स्कासिवाट डिसेम्बर १६ मा फैसला हुनेछ ।

सहकारी पीडित भोकभोकै मर्न थाले

सहकारी पीडित सडकमा छन्, खानविन आयोग निर्णयमा पुगेन । आफूले दुखसुखमा प्रयोग गर्न राखेको बचत फिर्ता नपाएपछि उपचारबाट बन्चित हुनथालेका छन्, कतिपय त भोकभोकै मर्न थालेका छन् । कतिपय आत्महत्या गर्न थालेको समाचार पनि आएको छ ।

कहाँ छ सरकार ? सुशासन खोई ? देश भरिका सहकारी पीडित, लघुवित्त, मिटरव्याज, बैंक पीडित पीडामा छन् र तिनको माग छ- न्याय देऊ । सहकारी सञ्चालक भागेका छन् । जो छन् तिनीहरू मारिगन् बचत फिर्ता दिइदैनन् । बचतकर्ताहरू सहकारीको कार्यालय, प्रशासन, सडकमा आन्दोलित छन्, तिनको बचत फिर्ता गराउन सरकार अग्रसर नै छैन । अनुगमनकारी, र नियमनकारी निकायहरू कसैले पनि बचतकर्ताको बचतको ग्यारेन्टी लिएको छैन । यसको अर्थ राज्य लुटेराको पक्षमा छ, नियमकानूनले काम गर्दैन, जनप्रतिनिधिहरू बास्ता गर्दैनन् ।

राज्य तमाले बनेको छ । चर्चामा जीवी राई छन् । चर्चामा सांसद रवि लामिछाने छन् । सत्य के हो भने देशका ठूला पाटी कांग्रेस, एमाले, माओवादी र ससाना पार्टीका नेतासमेत जनता ठगीमा सामेल छन् । कतिपय बचतकर्ता तनावले पशाधालका सिकार पनि भएका छन् । जनतालाई बचाउने, न्याय दिने कसले ? निर्णय हुनैपर्ने भो ।

कतिपय सहकारी ठग जेलमा सुरक्षित जीवन बिताइरहेका छन् । जनताको विस्वासबाट हुँदा पनि नहने यो व्यवस्था किन चाहियो ? जनताको प्रश्न छ- जनता ठगलाई कारवाही हुनैपर्छ, मुख्य सवाल बचतकर्ताको बचत फिर्ता गर्ने प्रक्या थाल्नुपर्छ । सरकार र संसद अरु भाषण गर्न तयस्तर, बचतकर्तालाई बचाउनेतिर खोई ध्यान गएको ?

विद्युतीय ब्याट्री कारखाना खोल्ने धाक

काठमाडौं । ऊर्जा जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्री दीपक खड्काले अमेरिकाले खोल्न नसकेको विद्युतीय गाडी चार्ज गर्ने ब्याट्री कारखाना खोल्ने धाक लगाएका छन् । उच्च प्रतिधुक्त ब्याट्री कारखाना खोल्नु स्काउट जग्गा हडपेजस्तो सजिलो छैन भनेर इलेक्ट्रिक गाडी विक्रेता र व्यापारीहरूले हॉसोमा उडाएका छन् ।

मिडिया स्पेस सोलुसनस, स्पृचरन्स ट्रेड फेर एण्ड इन्वेस तथा एक्सीवीसन एण्ड ट्रेड सर्विसेस इन्डिया प्रायिले भूकृतीमण्डलमा आयोजना गरेको एक्सपोमा बोल्दै थिए । उनको मुख्य ध्यान ठूला दल मिटर बनेको सरकार स्थिर छ भन्नेमा थियो ।

मन्त्रीले १० वर्षमा २८ हजार ४५ मेगावाट विद्युत विक्री हुने पनि बताए ।

अमेरिकी पार्लियामेन्टमा राजा

अमेरिकन पार्लियामेन्टलाई १९६० मा संबोधन गर्दै राजा महेन्द्र ।
यो त्यस्ता राजा थिए, जसले भारतको चक्रव्यूहबाट नेपाललाई स्वराजमा रूपान्तरण गरेका थिए । जन्माजन्मी १२ वर्षको शासनकालमा उनले जे जति राष्ट्रका पूर्वाधार तैयार गरेका थिए, ७० वर्षपछि पनि नेपाल तिनै पूर्वाधारमा उभिरहेको छ, हिंडिरहेको छ । राजनीति त परिवर्तन भयो, राष्ट्रको हात परिवर्तन हुनसकेन । व्यवस्था बदलियो, अबस्था बदलिन ।

विश्लेषक भन्छन्- खासमा यी व्यक्ति नभएको भए आज नेपाल भारतको एक प्रान्तको रूपमा हुनुथियो । राजा महेन्द्र जसले माध्यमिक विद्यालय, विश्वविद्यालय, राजमार्गहरू, विमानस्थलहरू, १५६ वटा उद्योगहरू खोले त्यो राजा ११ वर्ष भित्रमा ! भारतले विरोध गरे पनि राष्ट्रसंघको सदस्यता लिइएका पनि महेन्द्र उनको समयमा विश्वसमाचार बने, नेपालको व्यक्तित्वलाई निम्कै माथि पुऱ्या । राजा महेन्द्रलाई भेट्न बेलायतकी महारानी, फ्रान्स, अमेरिका, रूसका राष्ट्रपति देखि चिनका माओले तुरु समेत आकर्षित हुन्थे । त्यतिबेला राजा महेन्द्र आन्तरिक राजनीति र बाह्य कटनीतिका चतुर खेलाडीका रूपमा स्थापित थिए ।
चिन, भारत, अमेरिका, रूस, बेलायत र फ्रान्स जस्ता देशहरूसँग शक्ति सन्तुलन गरेर ती राष्ट्रहरूबाट नेपालका लागि निकै ठूलो लाभ लिएका थिए । भारतका सैनिक अत्याप्त हटाउने राजाले नेपाली राष्ट्रियसंस्कृतको विकास र भारतीय मुद्रा विस्थापित गर्न नेपाल राष्ट्र बैंक स्थापित गरे । भूमिसुधार, मुसुकी ऐन, अनेक सुधारहरूका कारण राजा महेन्द्र नेपाल र नेपालीका मनमनमा अमर रहेक छन् ।
राजा महेन्द्रजस्ता अर्को कुनै व्यक्ति नेपालमा देखिँदैन ।
समान, राजतन्त्र हटाउ तर राजा महेन्द्र अमर छन् ।

नेपाला जातीय गण, गुल्म

प्रेम सिंह बस्न्यातद्वारा खुलासा

अनुसन्धानकर्ता पूर्वजन्मले प्रेमसिंह बस्न्यात निरन्तर अनुसन्धानमा लागेका छन् । नेपाली सैनिक इतिहासका विषयमा उनी एकमात्र ज्ञाता हुन् । प्रेम सिंह लेख्छन्- नेपाली सेनामा जातीय गण - गुल्मका कुरा ! गुल्मलाई कम्पनी, गणलाई वाटलियन र पल्टनलाई रेजिमेन्ट भनिन्छ । यसमा सडक्या फरक हुन्छन् । नेपालमा प्रधानमन्त्री जंगबहादुर राणाको काल अगाडि जातीय गुल्म- गण- पल्टन थिएन, मलाई जानकारी भएन । उनको समकालीन भारतमा रहेका ब्रिटिश राजमा भए अनुसार नेपालमा पनि जातीय फौज बनेका हुन सक्छन् । अर्को कुरा उसवेला ब्रिटिश गोर्खामा नेपाली गुरुङ, मगर, राइ, लिम्बूलाई मात्र लान थालेको कारणले पनि नेपालमा जातीय फौज स्थापना भएको हुनसक्छ । जंगबहादुरकै समयमा गुरुङको काली बहादुर, मगरको पुरानो गोरख, राइ लिम्बूको भैरवनाथ, तामाङहरूको २ पल्टन जडीनाथ र जंगीप्रोज समेत देखिन्छन् । तामाङ जातिका जंगीनाथ र जडीनाथ तथा फिगरीहरूको भैरवनाथ २ पल्टन सन् १८५५ को मार्च ६ को दिनमा तिब्बत सँगको अन्तिममा युद्ध लड्न काठमाडौं बाट रवाना भएका थिए ।
बडा महाराज पुर्वी नारायण शाहको पालामा जातीय सेना थिएनन् । सैनिक इतिहासमा पनि लेखेको - बोलेको सुनिन्छ, त्यो सहि छैन ।

चीनको चासो टोखा सुरुडमार्ग

काठमाडौं- चीनले काठमाडौंको टोखादेखि नुवाकोटको छरेर जोड्ने सुरुडमार्ग अनुदान सहयोगमा बनाइदिने भएको छ । ४.१७ किलोमिटरको यो सुरुडमार्ग चीनले अनुदानमा निर्माण गरिदिने कुरा अघि बढेको छ । साथै चीनले नेपालले

सहमति गरेको वीआरआई कार्यान्वयनमा प्रश्न उठाएको छ । नेपालले ऋणमा होइन, अनुदानमा वीआरआईलाई अघि बढाउन चाहेको भैसेज पठाइसकेको छ । चीनको केरुङबाट काठमाडौं जोड्ने यो आयोजनाका विषयमा चीनले अनुदानमा निर्माण गरिदिन सहमति गरेको अर्थ मन्त्रालयका एक अधिकारीले जानकारी दिएका छन् । हुन त २०१९ अघि नै सहमति हुनुथियो, एमसीसीका कारण यो आयोजना अर्कैर बसेको छ । त्यसमाथि वीआरआईको अनुदान नदिने नीतिका कारण पनि यो आयोजना लामो समयदेखि रोकिएर रहेको थियो । यो आयोजनासँग सम्बन्धित काठमाडौंको सामाजिकसिर्देखि नुवाकोटको छरेरसम्मको बाटो स्तरोन्नतिका नेपाल सरकार सक्ष्य भएको छ । चीनको नाका केरुङ जोड्ने सबैभन्दा छोटो रूट पनि यही नै हो । यो आयोजना निर्माणमा भण्डै ५० अर्ब खर्च अनुमान छ ।
काठमाडौंबाट नुवाकोटको छरेर, थान्सिङदेखि रसुवागढीतर्फको बाटो त्रिभुली नदीको किनारै-किनार रसुवाको स्याङ्खुसम्म ४ लेनामा विस्तार भएपछि दुवै देश जोडिने सहज मार्ग यही हुनेछ । यही बीचमा सुरुडमार्ग पनि पर्नेछ । हुन त नेपालले चीनलाई १० वटा आयोजना पठाइसकेको छ र गिफ्टमा निर्माण गरिदिन चीनलाई अनौपचारिक आग्रह पनि गरिसकेको हो । वीआरआई अन्तर्गत चीन नेपालका कुनै पनि साना, ठूला, मेधा आयोजना बनाइदिन तैयार छ तर नेपाल ऋणभारमा भन्दा पनि अनुदानका योजना खोजि रहेको छ ।
चीनको प्राथमिकता वीआरआई कार्यान्वयनमा नै रहेको अवस्था छ ।

कांग्रेसप्रति बढ्दै गएको बामपन्थी आकर्षण

डा. केशव देवकोटा

नेपालका केही बामपन्थीहरूमा नेपाली कांग्रेसप्रति बढ्दै गएको आकर्षण यतिबेला मुख्यत राजनीतिक विश्लेषकहरूका लागि बढो आश्चर्यको विषय भएको छ । संसदको पहिलो पार्टी नेपाली कांग्रेसलाई खुसी बनाउन एमालेका अध्यक्ष केपी ओली र माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले खेलेको भूमिका र विभिन्न सार्वजनिक कार्यक्रममा व्यक्त गरेका विचारहरू कायमचक्रका रहेका छन् । उनीहरूले आफूलाई कांग्रेसको निकट देखानु एकअर्काप्रति गरेको कटाक्ष र आरोप प्रत्यारोप पनि देखे र उनैहरूका लागि लाजमन्दी विषय भएको छ । कुनैबेला पार्टी एकता गरिसकेका र बाम एकताको नारा दिँदैआएका एमाले र माओवादी केन्द्र कस्ता पार्टी हुनभन्ने कुरा भने धेरैका लागि अत्यंतको विषय भएको छ । एमाले ०४६ सालको आन्दोलनबाट नेपाली कांग्रेससँग कार्यगत एकता गरिसकेको र पटक, पटक सरकारमा नेपाली कांग्रेससँग सहकार्य गर्दैआएको पार्टी हो । हुन पनि एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले गत चितवन महाधिवेशनमा आफ्नो पार्टी सैद्धान्तिक कम्मिन्ट नभएर पपुलिट कम्मिन्ट अर्थात नामकोमात्र कम्मिन्ट भएको बताउनु भएको थियो । एमालेले नेपालमा बहुदलीय संसदीय व्यवस्था पुनर्स्थापना भएपछि आफ्नो पार्टीको मार्गदर्शक सिद्धान्तबाट माओ विचारधारा औपचारिकरूपमै हटाएर जनताको बहुदलीय जनवाद अंगिकार गरेको थियो । कुनैबेला एमालेले पार्टीको नाममा सामाजिक जनवादी राखे प्रयास पनि गरेको देखिएको थियो । हुँदाहुँदा उसले आफ्नो पार्टी कार्यालयबाट मार्क्स र एड्गेलसका तस्वीरहरू पनि हटाएको थियो । पछिल्लो समयमा सो पार्टीले अन्तर्राष्ट्रिय कम्मिन्ट नेताहरू मार्क्स र एड्गेलसलाई कसैको पनि नामसमेत लिनुछाडेको छ । यस्तो अवस्थामा एमालेले नेपाली कांग्रेससँग कार्यगत एकतागर्नु कुनै आश्चर्यको विषय भैरहेको छैन । आफूसँग समान विचार राख्ने भएर होला गत असार १७ गते नेपाली कांग्रेसले एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीलाई प्रधानमन्त्रि बनाएर नयाँ सरकार गठनगर्ने प्रस्ताव गरेको थियो । जसअनुसार असार २० गते वर्तमान सरकार गठन भएर सञ्चालनमा रहेको छ । यो सरकार एमालेकोभन्दा पनि नेपाली कांग्रेसको चाहना र प्रस्तावमा गठन भएका कारण यसलाई

टिकाउने/नटिकाउने कुरा नेपाली कांग्रेसमै निहित रहेको छ । नेपाली कांग्रेसले असार १७ को सभोता भंग गरेर एमाले फेरी प्रमुख प्रतिपक्षमा पुगेको खण्डमा पनि उसलाई राजनीतिकरूपले कुनै हानी हुने देखिएको छैन । तर माओवादी केन्द्र हालसम्म पनि जनपदका कुरा गरेर चाकेको छैन । उसले गरेको सार्वत्र सधर्प जनपदको अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डअनुसार थियो कि थिएनभन्ने कुरा छुट्टै बहसको विषय छ । सो पार्टीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले १० वर्ष चलेको भूमिको जनपदलाई भारतको नयाँदिल्लीमा आयोजित एक कार्यक्रममा नेपालका सात संसदवादी दलसँग १२ बुँदे सहमतिगर्ने बहामामा फेरी वरिष्ठदलको कुरा अर्को पक्ष छ । दाहालले आफूलाई हालसम्म पनि १२ बुँदेको संगठक भन्नुभएको छ । तर उहाँले तत्कालीन संसदवादी सात दललाई समेटेरभने सकिरनु भएको छैन । ०६२ पछि नेपाली कांग्रेस र एमालेलाई पटक, पटक विचलाले मुसो खेलाएकै खेलाउँदै आएकोमा अब कांग्रेस र एमालेले मिलेपछि त्यो संभावना आली र दाहाल भएको छ । दाहालले नेपालको राष्ट्रिय राजनीतिमा ०६२ पछि स्थापना गराउन खोजेको विचार र सत्ताका लागि राष्ट्रियतन्त्र तथा पटक लागी आलोपालो प्रणाली पनि बन्दाम भैसकेको छ ।
नेपाली कांग्रेस र एमाले दुवैले आगामी निर्वाचनमा कसैसँग पनि राष्ट्रियतन्त्र नगर्ने घोषणा गरिसकेका छन् । त्यसैगरी एमालेले बाम राष्ट्रियतन्त्र नगर्ने भनेको छ । उता दाहालले अथक प्रयास गरेर एमालेबाट फुटाएर बनाएको भूमिको माओवादी केन्द्रसँग एकीकृत समाजवादीले पनि सिद्धान्तबाट माओवाद र पार्टीको नामबाट माओवादी शब्द नहटाएसम्म माओवादी केन्द्रसँग पार्टी एकताका लागि वातानै नगर्ने सार्वजनिक घोषणा गरेको छ । खासमा एकीकृत समाजवादी पनि एमालेजस्तै नामका लागिमात्र कम्मिन्ट पार्टी हो । गत असार २० गते यता सो पार्टीका अध्यक्ष नेपालले आफूहरू नेपाली कांग्रेससँग निकट रहेको र चाहेको अवस्थामा नेका र एमालेको राष्ट्रियतन्त्र सरकार भंग गराउने हैसियत पनि रहेको बताउँदै आउनु भएको छ । पछिल्ला दिनमा सो पार्टी नेताहरू निरन्तर एमालेका फर्किर त्वाह भएको छ । त्यसमा पनि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष दाहाल र एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाल दुवै पटक भोका भएका कारण उक्त दुई पार्टीबीचमा एकता हुने कुनै संभावना छैन । हुन अर्को अवस्थामा रूस माओवादी केन्द्रभित्र अध्यक्ष पदबाट दाहाललाई हटाउने उपायको खोजी भैरहेको छ । गत साताहरूमा भएका प्रदेश र अन्य आयोगका बैठकहरूमा अधिकांश नेताहरूले दाहाललाई तत्काल पद त्याग्न आग्रह गरिसकेको अवस्था छ भने

Only Islington College has

Nepal's First and Largest Cybersecurity Company, Vairav Tech

- The Official Cyber Defender for Paris Olympic 2024.
- Partnership office in Denmark, USA, UAE, Indonesia and Bangladesh.
- Provides IT Security Services to 200 Organisations from Europe, United States, Australia, Middle East, South and South East Asia.

Nepal's First and Only Cybersecurity Lab

- Digital Forensics Lab
- Security Operations Centre (SoC)
- Cybersecurity Research Hub

Be a Global Cybersecurity Expert

by joining Islington College which has World Class Cybersecurity and Global Cybersecurity Company.

Scan for More Information

9801563008

01 5970012

भ्रष्टाचारविरुद्धको म्यूजिक भिडियो आउँदै

अमेरिकाको टेक्ससमा रहेको हेम सरिता पाठक फाउन्डेसनका प्रमुख संरक्षक हेम पाठकले रचना गर्नु भएको **भ्रष्टाचारको चपेटामा देश** भ्रष्टाचार विरुद्धको गीतको म्यूजिक भिडियोको छायांकन सकिएको छ। फाउन्डेसन नेपाल शाखाका अध्यक्ष राधेश्याम लेकालीका अनुसारा चर्चित गायिका कुन्ती मोक्तान र अर्का चर्चित गायक शिथिर योगीले सो गीत गाउनु भएको हो भने चर्चित सङ्गीतकार बी बी अनुरागीले सङ्गीत गर्नु भएको हो। यस म्यूजिक भिडियोमा कलाकारहरू किरण के.सी., विद्या काकी, रेष्मा श्रेष्ठ, राजु भुजु र आरके. मानन्धरको अभिनय छ। म्यूजिक भिडियोको निर्देशक सुदन के. सी. र सहायक चन्द्र भण्डारी रहेका छन्। **भ्रष्टाचारको चपेटामा देश**को गीतको परिमार्जन सर्वज्ञहरू जनक थापा र रामप्रसाद खनालले गर्नु भएको छ। यो अति चर्चित म्यूजिक भिडियोको छायांकनमा संरक्षक सरिता पाठक, अधिकारकर्मी डा. गोपालकृष्ण सिवाकोटी,

पत्रकार शिव गाउँले, समाजसेवीहरू श्रोम उषेती, गोपाल गड्दौला, कमल रिजाल, प्रकाश भेटवाल, सन्ध्या सिटोला, सार्मिष्ठा भेटवाल, दिपक भेटवाल, सुमिता भेटवाल, बिर्जना पोखरेल, पूजा सुवेदी, रन्जु निरौला, नविन भेटवाल, दिनेश बस्नेत, अनु थापा, गणेश बस्नेत, मेजर केशर महत, ज्ञानबहादुर काकी, विष्णुमाया भेटवाल लगायतको सहभागिता रहेको छ। म्यूजिक भिडियोको प्रतिका सवैत छ। हेम सरिता पाठक फाउन्डेसनले एक लाखको **भ्रष्टाचार विरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय कविता पुरस्कार**, एक लाखको **हेम-सरिता पाठक अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गीत पुरस्कार** र दुई लाखको **टंकप्रसाद-रमादेवी पाठक अन्तर्राष्ट्रिय पत्रकारिता पुरस्कार**दान गर्दै आएको छ। यस्तै प्रतिष्ठानले नेपालमा स्कूल संचालन, विपन्नवर्गको लागि घर निर्माण र आयमुलक कार्यक्रमको लागि रकम अनुदान बाजुरा र भद्रापा जिल्लाका अशक्त र असाहायलाई पठनपाठन गराइरहेको छ।

हेम सरिता पाठक फाउन्डेसनका प्रमुख संरक्षक हेम पाठकले रचना गरेको **भ्रष्टाचारको चपेटामा देश** गीतको म्यूजिक भिडियोको छायांकन सकिएको छ।

केही उदीयमान कविहरूद्वारा मुक्तक लेख्ने प्रयासहरू

हृदयको बगैँचामा ढकमक फूलहरू फुलेसँगै भमराहरू खुशी खुशी फूलवारीमा भुलेसँगै कहिले लाग्छ यो जिन्दगी छरिएको बतासभै संसार हेर्ने रहर बोकी म नै मनले डुलेसँगै।

- गीताश्री शर्मा, सिक्किम

यहाँ राजनीति गर्नेले देश लुटेका छन् जन्मकैदीहरू दिनकै जेल छुटेका छन् मेरो देश भन्न पनि लाजमदो छ हजुर गरिवलाई हाँडीको मकै जस्तै भुटेका छन्।

- अर्जुन अधिकारी

ढाका टोपी ढल्काएर के पायो र खै मेरा आँखा पल्काएर के पायो र खै आखिरी तगिदरको फरक रछ बाटो दिलमा आगो सल्काएर के पायो र खै ?

- कविता केशरी

चस्स दुद्धा मूट किन बोल्न सकेन नयनको अश्रुले पिरोल्न सकेन यो दिल किन कोमल हुन्छ यति अधरको मुस्कान विथोल्न सकेन।

- अनुराधा शर्मा

विक्रीमा थिइन म चुनावमा बेचिन सिकायो रक्सी र दुई चोकटा मासुमा बेचिन सिकायो पेटले अन्न माग्दा पटुकी कसेर वस्तु पर्नेभो भोटवेचेर अलिकति नोटमा बेचिन सिकायो।

- देवी काफ्ले

धन मान कमाउन सधैँ यत्न गरे उल्टोसुटो पाप धर्म सवै यत्न गरे तर मैले सोचेजस्तो हुन नसक्नले पातलो हालतमा बाँच्ने यत्न गरे।

- मुक्तिनाथ शर्मा

आज तिमीसङ्ग खुलेर बोल्न मन लागेको छ हाम्रा मनका तालालाई खोल्न मन लागेको छ हामीले पालेका भए भरका रहर र इच्छाहरूलाई सङ्गसङ्गै मिसाई वेस्सरी घोल्न मन लागेको छ।

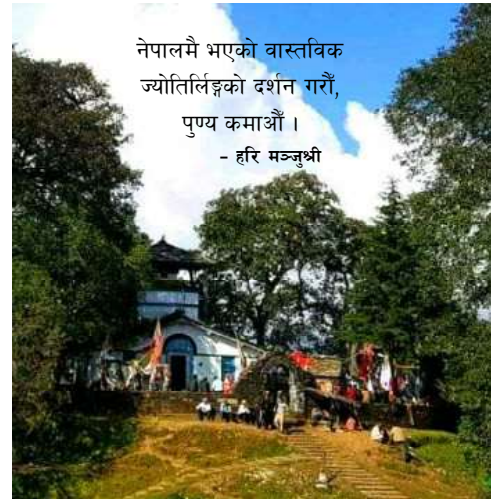
- पवनकुमार बुढाथोकी

हेर त पहेंलो सारी लकाएर कति कुरू सानु यी औंलाहरू आफै मकाएर कति कुरू सानु आउने भए छिट्टै आउ प्यासी आँखा बुझाउ यो छातीको माया चर्काएर कति कुरू सानु।

- मिना कोइराला

हरि मञ्जुश्रीको अनुसन्धान-
सोमनाथ ज्योतिर्लिङ्ग बैतडीको शिवनाथ मन्दिर

सौराष्ट्रको सोमनाथ ज्योतिर्लिङ्ग भनेको बैतडीको शिवनाथ मन्दिर - बाह्रवटा ज्योतिर्लिङ्गमध्येको एक ज्योतिर्लिङ्ग सौराष्ट्रको सोमनाथलाई मानिन्छ। 'सौराष्ट्र सोमनाथ च ...' वाटे द्वाशय ज्योतिर्लिङ्गको स्तोत्र शुरु हुन्छ। इन्डियाले गुजरातमा पर्ने

कठियावाड सौराष्ट्रमा सोमनाथको मन्दिर बनाएर त्यसैलाई ज्योतिर्लिङ्गका रूपमा प्रचार गरी आय आर्जन गरिरहेको छ।

महाभारतमा पाण्डवहरू सोमनाथ ज्योतिर्लिङ्गको दर्शन गरेर भ्रातृहत्याको पापमोचन गर्न उत्तरतिर लागेको प्रसङ्ग छ। हस्तिनापुर या इन्द्रप्रस्थबाट उत्तरतिर लाग्दा इन्डियाले भन्ने गरेको सोमनाथको मन्दिरमा पुग्न सकिँदैन। यसबाट कठियावाडको सोमनाथको मन्दिर ज्योतिर्लिङ्ग होइन भन्ने थाहा हुन्छ। त्यसो भए कहाँ छ त वास्तविक सोमनाथ ज्योतिर्लिङ्गको मन्दिर ? यसको उत्तर स्कन्दपुराणको मानसखण्डले दिएको छ। त्यसका आधारमा बैतडी जिल्लाको स्यूनाथ नै सोमनाथ हो र स्वराड नै सौराष्ट्र हो भन्ने देखिन्छ। लोकजीवनमा संस्कृत शब्द 'सौराष्ट्र' लाई स्वराड र सोमनाथलाई स्यूनाथ भनिएको विश्वसनीय नै लाग्छ। स्यूनाथलाई शिवनाथ बनाइएको छ र बैतडीमा अचेल शिवनाथ गाउँपालिका नै छ। त्यहाँ सोमनाथको मन्दिर छ। त्यस मन्दिरलाई अचेल शिवनाथ मन्दिर भन्न थालिएको छ। त्यही नै वास्तविक ज्योतिर्लिङ्ग रहेछ भन्ने कुरा मानसखण्डबाट थाहा हुन्छ। बैतडीको 'तल्लो स्वराड' भनिने दक्षिण-पश्चिम भेगमा गिरिगाडा, रोडीवेवल, आम्बोरा, पञ्चेश्वर, कुलाउ, महाकाली, शमाली, उदयदेव, विशालपुर, शिवनाथ, मेलाँली, महारुड र सलेना क्षेत्र पर्दछन्। स्वराडमा शिवमन्दिर बाहेक माता भगवती मन्दिर, केलपाल मन्दिर, उदयदेव मन्दिर, देहीगाडा भगवती मन्दिर, खोलाकेदार मन्दिर लगायतका धार्मिक र ऐतिहासिक स्थलहरू पनि छन्। पाण्डवहरू हस्तिनापुरबाट उत्तर लाग्दा भेटिने सोमनाथको मन्दिर मानसखण्डमा उल्लेख भएको स्वराडको सोमनाथ मन्दिर (शिवमन्दिर वा शिवनाथ मन्दिर) नै हो। तर हामीले इन्डियाको प्रचारलाई विश्वास गरेर आफूसँग भएको धार्मिक सम्पदालाई वेवास्ता गरेका छौं। अब त्यस्तो गल्ती नगरी। नेपालमै भएको वास्तविक ज्योतिर्लिङ्गको दर्शन गरौं, पुण्य कमाऔं, आफूले दुख गरेर कमाएको पैसा इन्डियामा नबुझाऔं, इन्डियामा गएर नटुटिऔं र नठगिऔं, आन्तरिक पर्यटनलाई प्रवर्धन पनि गरौं।

अरुणबहादुर खत्री-

कवि एवं गजलकार पुष्कर अथक रेग्मीको अनुरोध नामक सचित्र बह्रव्यद बालगजल सङ्ग्रह २०७४ सास्यमा प्रकाशित भएको छ। यसभन्दा अगाडि उनका नौटा सङ्ग्रह प्रकाशित भैसकेका छन्। गीत, गजल, कविता, मुक्तक, कथा, उपन्यास विधामा उनले कलम चलाउँदै आइरहेका छन्। यसभित्र उनले लेखेका चार्लिसवटा बालगजलहरू समाविष्ट छन्। पुष्कर रेग्मी समाचारिक नेपाली कविताको क्षेत्रमा नयाँ नाम होइन। यस सङ्ग्रहभित्रको पहिलो गजलमा भेटिने इच्छा राखी आयौ हामी है है भनेको छ। नपढेका भलादमी बाठा पालेवाइ कति मीठा कुरा छन् टाठा पालेवाइ उनले गजलमा लेखेका छन्। मैले पनि पढ्न जाने राधो गुरु स्कूल छाने पुष्करले गजलमा लेखेका छन्। पुष्करले गजलहरूमा बालबालिकाहरूको चाहना, खेलप्रतिको भ्रुङ्काव, बाल्यकालीन चञ्चलता, नेतृत्व विकास र चाडपर्वमा रमाउने प्रवृत्तिलाई मूल विषय बनाएका छन्। सामाजिक, राजनीतिक, आर्थिक एवं सांस्कृतिक पक्षहरूको सरल प्रतिबिम्बन गरी बालबालिकाहरूलाई गजल मार्फत आकृष्ट गर्ने अभिप्रायले सिर्जना गरिएको पुष्करका यी गजलहरू बालबालिकाहरूका लागि मीठा साहित्यिक खुराक बनेका छन्। उनले गजलहरूमा बालबालिकाहरूको चाहना, खेलप्रतिको भ्रुङ्काव प्रस्तुत गरेका छन्।

अनुरोध

भुईँमा फल्ने आलु यो सवैमा चल्ने आलु यो फलमा बसी भवरा भूमनायो यो मने भुमी सुरमा गुननायो उनले गजलमा लेखेका छन्। नखेलु धेरै गुच्चा भइन्छ हारी पुच्चा उनले गजल लेखेर भाइबहिनीलाई भनेका छन्। मरेर के नै लाग्छो नवन्नु कैले छुच्चा पनि भनेका छन्। दशैं आयो क्या सुहायो पिङ्ग खेली नयाँ चाचा लाउला है यसपाली उनको गजलमा लेखिएको छ। बुशी साठी आपसैमा बस नानी मिठीपापा खाउला है यसपाली उनले भाइबहिनीलाई गजल बनाएर भनेका छन्। भोक्रालाई खाना देऊ नाझालाई नाना देऊ पुष्करले गजलमा लेखेका छन्। तिरो मेरो भन्दै कुलने व्यथैको काया हो जिन्दगी उनले गजलमा लेखेका छन्। मेचीकाली वनेलाई यौटा न्यानो छाना देऊ संविधानमै पाउंदा नि बाल अधिकार खै भाषणै भरी गाउँदा नि बाल अधिकार खै उनले लेखेका छन्। ओराली उकाली चह्रै वसी सवै मिलेर नै खेल्ने पीङ्ग डाँडेमा छाउला दशै तिहारमा उनले गजलमा लेखेका छन्। सावै गजल लेखेर पाल्यका अग्रज सष्टहरूलाई चिनाउने प्रयास गरेका छन्। यिनका गजलहरूमा श्रौंदाको महिमा, राष्ट्रियता, कर्तव्य, विद्याको महत्व, विचारको संयुक्त विकास, असल बानीहरूको विकास, मर्यादाको पालना, सर्वेगनात्मक विकास, प्रकृतिप्रेम, अभिभावकीय दायित्व, समावेशिता, जीवन, सहायता, बालअधिकार, वाद्यज्वरो र बालसचेतिकरण लगायतका पक्षहरूको कुशल संयोजन गरिएका

खे। कमला मनमस्तिष्क भएका नानीहरूका लागि कृति उपहार हो। गास बास साथै कपासको शहरका कुरा भोक पेटमा छाउँदा नि बाल अधिकार खै कवि पुष्करको आफूसँगको अभेद्य सङ्घर्षको अर्थपूर्णताले उनको काव्यजीवनमा धेरै नै उथलपुथल मच्चाएको छ। वास्तवमा जिन्दगीका उथलपुथल नै काव्य-यात्राको समुद्र-मन्थन हो। कवि एवं गजलकार पुष्करका गजलहरू भावनात्मक मात्र छैनन्, जीवन र जगतको वास्तविक छात्र चित्राङ्गनमा जीत सक्षम छन् त्यति नै प्रयोगका दृष्टिले पनि वेजोड र सशक्त छन्। कवि एवं गजलकार पुष्करको हृदय भावुक छ। आगामी दिनमा उनका थुप्रै कृतिहरू प्रकाशित भईरहनु भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु।
कृति: अनुरोध (सचित्र बह्रव्यद बालगजल सङ्ग्रह)
प्रकाशक: साहित्य तथा स्वास्थ्य प्रसिद्धान,

सूचक प्रकाशनको सूचक सम्मान। बढाई सवैलाई

सम्पादक/प्रकाशक
Editor/Publisher

राजन कार्की
Rajan Karki

सह-सम्पादक : शारवत शर्मा

अनलाइन प्रविधि : उत्तम राज

कानुनी सल्लाहकार : शिवप्रसाद सिग्देल

मुख्य व्यवस्थापक : कृष्णकुमार कार्की

व्यवस्थापक : शिवकुमार कार्की

मुद्रण : तारा प्रिन्टर्स, कलकती

गोरखा एक्सप्रेस साप्ताहिक
कामपा १४, कलकती, काठमाडौं
मो. : ९८५१०२७०८९ फोन : ४३२१०८५
E-mail : rajan2012karki@yahoo.com
nepaltd@gmail.com
Online : www/nepaltoday.com.np

ब्रम्हनालमा पुगेको शान्ति

जनयुद्धमा परेको शान्ति १८ वर्षदेखि लोकतन्त्रको ब्रम्हनालमा छ । न लोकतन्त्र लोकका लागि जिवन्त बन्थो, न शान्तिले नै स्थापित हुने अवसर पायो । लोकतन्त्रले वाटो विराएकाले नेपाल अशान्त छ, दण्डहीन छ । नेपालको गौरवगाथा एना फुटेजसरी चकनाचुर बनेका छन् । संविधान, संसद, संवैधानिक निकाय, सरकार भएरमात्र शान्ति हुने होइन रहेछ । शान्ति र सुशासनका लागि नेतृत्वतहको नियत सफा हुनुपर्नेछ, जुन छैन । नैतिकतासहितको प्रतिबद्धता चाहिने रहेछ, नेपाली नेताहरूमा नितान्त अभाव भनेकै नैतिकता हो । हरेक नेता नैतिक धरातलमा बढनामा छन् । जनताको नजरमा सम्मानित एकजना पनि नेता छैनन् ।

अनि कसरी शान्ति र समुन्नति स्थापित हुनसक्छ ? जहाँ शान्ति र समुन्नति छैन, त्यहाँ लोकतन्त्र छैन । कानूनव्यवस्था खलबखल भन्नेको अशान्ति हो, दण्डहीनता हो, अलोकतान्त्रिकता हो । नेपाल अशान्तको कृष्णभीर बनिस्को, जुन पहिरो गएर हरेक धन, धन, हत्या, महिना, वर्ष र रातलत भाँसियो हो ।

संविधान र संसद अर्थात्कलकलको भीडका कारणले भीरको चिपडा उठेको न उठेको अवस्थामा भण्डिरेको छ । ०४६ सालमा प्रजातन्त्र आयो, कांग्रेस नै प्रजातन्त्र भनियो, भ्रष्टाचारमात्र भयो । जनयुद्धको चेप्टा मुक्त भयो, ०६३ सालको परिवर्तन हुँदा माओवादी नै परिवर्तन भनियो, परिवर्तन सावित हुनसकेन । कहिले कम्युनिष्ट मिले, कहिले कम्युनिष्ट र कांग्रेस मिले, कहिले नयाँ दलहरू पनि मिले तर परिवर्तनको फलका र फिर्का कुनै दिन आउन सकेन । ०४६ पछिको २४ वर्ष र ०६३ पछिको १८ वर्ष अशान्तिमै बित्यो । राजनीतिक स्थापित हुनसकेन । पुरानो व्यवस्था, राजतन्त्र, हिन्दुवादी अथवा कुनै अर्को विषय, कसैले बाधा अडकाउने परेको पनि होइन । यिनै नेता हुन जसले यो सबै अर्धमा आफूलाई अशान्तको पक्षमा उभ्याउँदै आए । भाषण चाँहिँ स्थापित, राष्ट्र र जनताको पक्षमा गर्ने, काम चाँहिँ स्थापित, जमनातको अपमान, राष्ट्रघातमा लगाउने देश बचाउँदै हुँदै गयो ।

देखाउने टालोको रूपमा नेपालमा लोकतन्त्र छ । लोकतन्त्र पढ्नुको हो भने यसको प्राण प्रतिष्ठा भनेको लोकतन्त्रको शासन प्रणाली थियो । पढेर पढेर लोकतन्त्र लिने दिने कार्य भयो तर लोकतन्त्रको इज्जत कुनै नेताले पनि राखेनन् । लोकतन्त्रको चीर हरण गर्नु लोकतन्त्र पाउने नेताको प्रमुख काम भएकैले लोकतन्त्र शोकतन्त्रजस्तो छ । छलतन्त्र वा नेतातन्त्र पनि भनिन्छ । लोकतन्त्र मूर्खालाशजस्तो छ । संविधानको अक्षर र संसदका कृष्णकलाप जब लोकतन्त्रको कदर गर्ने नसके भयो, अनि लोकतन्त्र लुटतन्त्र नभएर के हुन्छ । जब देशमा लुटतन्त्र चल्छ, त्यो अवस्था भनेको अशान्ति, अराजकता, अस्थिरता हो । यस्तो भाँडेभैलोमा शान्ति खोज्न स्यालको सिङ खोजेजस्तै हो । नेपालमा लोकतन्त्र विश्वजनमतका लागि हसिको विषय बनेको छ ।

दुई ठूल दल मिलेर सरकार बनाएका छन् । अन्य ससाना दलहरू भन्छन्- यो लोकतन्त्र मान्ने पड्यो हो । सत्ताधारी प्रतिपक्षी हुनुपर्ने दुई ठूला दलहरू मिलेर सरकार गठन गर्नु संसदीय प्रणालीको मान मर्दन हो । स्पष्ट कुरो के पनि छ भने जो सत्तामा छ, जो प्रतिपक्षी हुनु, ती कसैले पनि संसदीय प्रणालीको सम्मान गरेका छैनन् । ताक परे संविधान, नत्र सडक गान गर्ने प्रचलन पुरानै हो ।

यतिबेला शान्तिका लागि के कसरी अर्थ बढ्ने, जनताका अपेक्षाको कसरी संबोधन गर्ने भन्ने विषय गौण बनेको छ । सत्ता भगडामा बाफाबाफ चलिरहेको छ । राजनीतिक दलहरू हेक्का लाग्छ- लोकतन्त्रलाई सजिव बनाउने प्रयास कोही पनि गरिरहेका छैनन् । राष्ट्रमा स्थिरता र शान्तिको खोज गर्ने कोही पनि छैनन् । निर्जिव लोकतन्त्रको लाश बोक्न हरेक दललाई कुनै लज्जाबोध छैन । निर्जिव बनिस्केको लोकतन्त्रको मलामी बनेर राज्यकोषबाट कसरी वहीभन्दा वही लामा लिन सकिन्छ भन्ने कल्पित चाहना हरेक नेतामा विद्यमान रहेको छ । ब्रम्हनाल पुगिसकेको संविधानको घाटेवैजस्ता बनेका नेताहरू सिंहदरवार र संसदको आरती उतारेर वहीभन्दा वही लामा लिन सकिने जिज्ञास पड्यो पड्यो स्वार्थ लिन सकिन्छ । यो तरिकाले लोकतन्त्रमा ज्यान पलाउँदैन । यो तरिकाले संविधान वीरिदैन । संविधान असफल हुनु भनेको यो व्यवस्था असफल हुनु हो । व्यवस्था असफल हुँदा राष्ट्रको शान्ति र प्राणवायु समाप्त हुने खतरा रहन्छ । त्यसैले सबै सचेत हो ।

राष्ट्र भसङ्ग भइसक्यो, धृतराष्ट्रहरू दङ्ग छन्

लोकतन्त्र विवेकी शासन हो । नेपालमा लोकतन्त्र आयो, विवेक कहाँ छ भनेर खोज्दा भेटिँदैन । जता पनि स्वार्थ, जता पनि राजनीतिकरण, जता पनि भ्रष्टाचार, जता पनि अनियमितता, यो लोकतन्त्र होइन, नेतातन्त्र हो ।

नेतातन्त्र भनेको निरङ्कुशता हो, नेपाल लोकतन्त्रका नाममा नेतातन्त्रलाई व्यहोर्न बाध्य छन् । ३ करोड जनसङ्ख्या भएको मुलुकका ८० लाखभन्दा बढी युवा विदेशीएका छन् । बालबालिका र बुद्धबुढाले विद्रोह गर्न सक्ने छुट्टै भएन । हरेक वर्ष ५ लाख युवा तैयार हुन्छन्, ५० हजार रोजगारी दिन नसके राष्ट्र युवा निकासी गर्छ । यस्तो राष्ट्रमा धृतराष्ट्रहरूको शासनले राष्ट्रलाई भस्काउनु स्वभाविक हो । किर्नाक धृतराष्ट्रहरू देशी विदेशी सक्तीहरूको चालमा नाच्छन् ।

राजनीतिक, कूटनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक अड्डा प्रत्यङ्ग विदेशी प्रभाव र दबावले गलित हुँदै गएका छन्, चेतना मरेको हो कि विवेक गुमाएको हो, राजनीतिमा लागेका धृतराष्ट्रहरू देखिन, बुद्धजीवीहरू लेख्ने, बोल्नेपर्नेहरू बोल्दै, खबरदार गर्नुपर्ने वर्ग केही गदैनन् । मरेको व्यवस्था छ, मरेको अवस्था छ । देश अस्तित्वको सडकमा परिसको । भूराजनीतिको भूमीरिले कर्ण पुर्याउने हो, कहिल्यै उपनिवेश बन्नेको नेपाल अशोषित उपनिवेश बनिस्केको छ, नेपाल अनिश्चित भविष्यतिर उन्मुख भइसक्यो ।

वीरहरूले दुखले आजैको मुलुकको भार बोक्ने पुस्ता विदेश पलायन भइरहेको छ । अगुवा नेताहरू विदेशी बासमाथी चामलको बासी भात खाएर डकान्नालाई लोकतन्त्र भनिरहेका छन् । लोक राष्ट्र हो, लोकको अवस्था दयनीय छ अर्थात् राष्ट्र दयनीय भइसक्यो ।

महाभारतमा धर्मराजको अपमान गरेर द्रौपदीको चीर हरण हुँदा कृष्ण आएर धिए तारणहार बनेर, नेपालमा राजनीति र सबै प्रकारका धर्मको चीर हरण भइरहेको छ, कुनै कृष्णवतारको उदय हुनसकेन । यसैले त लोकतन्त्र कालरात्रि बनेर शासन गरिरहेको छ ।

इमान गुमाएका बेदमनहरूलाई सत्ता र शक्तिको मात्र चिन्ता छ । सीमा किन लुटियो, सुशासन किन भत्कियो, जनता किन डाँडा, छोटपट्टिएर चिच्याइरहेछन्, शिशा-स्वास्थ्यको हालत के छ, कसरी सुधार गर्ने ? कुनै पनि विषयमा संसद, जनप्रतिनिधि, सरकारलाई न चासो छ, न सरोकार । देश र जनता बेवाहिरैजस्ता बनेका छन् ।

०६३, ०६५ सालमा ठूलै परिवर्तन भयो, व्यवस्था फेरियो । शान्तिका नाममा गर्नु नानुत्तक निर्णय भए । ८ वर्ष लगाएर संविधान लेखियो, २ पटक आवधिक चुनाव पनि भइसकेको छ । तर अवस्था फल भन विग्रदै गएको छ । कानूनव्यवस्था

भताभुङ्ग भइसक्यो । जिम्मेवारी लिनुपर्ने नेतृत्वले हो, लिँदैनन् ।

शान्ति र समुन्नति, समानता र न्यायका लागि काम गरिरहेका भनिने नेताहरू एकदोसैलाई खुडल्याउन कम्मर कसेर लागेका छन्, न्वारानमा खाएको धोउको बल निकालिरहेका छन् । स्वार्थ मिल्वा एमाले, कांग्रेस, माओवादी, जसपा, लोसपा, राष्ट्रपासमित जुनसुकै पार्टी र पार्टी चिन्हामा ल्याएर लगाउन तैयार भएको देखियो । स्वार्थ नमिल्लासाथ जानी दुश्मनी निकाल्न कुनै कसर बाँकी नराखेको देखिन्छ । कुन पार्टी कुन बेला कुन विदेशी शक्तिसँग मिलेर के निर्णय गर्छन्, विश्वास नै गर्न सकिन्छ । र बोल्छन्, आफै काटन सक्छन् । सिद्धान्त, नीति, नैतिकता, निष्ठा यिनमा केही पनि बाँकी छैन । तैपनि भन्छन्, हामी लोकतन्त्रवादी । लोक कहाँ छ, लोकतन्त्र कता छ, लोकले किन लोकतन्त्रको अपनत्व लिएनन् भन्ने सम्मको भेद पनि दुःखा दल र नेताहरूलाई छैन । उनीहरूको एउटै ध्याउना भनेको सत्ता र शक्ति, सम्पति हो । स्वार्थका लागि राजनीतिमाई फोहर बनाएर फिर्का भै भनिरहेका छन् ।

कांग्रेस, माओवादी, मधेशवादी, जनमोर्चा, राष्ट्रपा, राखपा वा अन्य कुनै दलमा पनि मैदानातिक भेद बाँकी छैन । स्वार्थ मिल्थो भने कुनै पनि पार्टी छेपारो बन्न बेर नै लगाउँदैनन् ।

१८ वर्षदेखि देखिएको दृश्य सत्ता स्वार्थ र भ्रष्टाचारमात्र हो । जनतामा कुनै पनि नेताप्रति जन्मविश्वास छैन । विकल्प नभएकाले यिनै चुनावमा उठ्छन्, जिच्छन् । गरिबीका कारणले गर्दा पैसा र सत्ताको दुरुपयोग हुँदै आएको छ । एकाध विचलितकोटीबाहेक विवेकीयल जुवाले चुनाव जिच्छेछैनन् । हातमुख चोर्ने समस्यामा भएका जनताले विद्रोह गर्न सक्दैनन्, बाँकी पार्टीका भोले हुन् । तिनका लागि पाइने सत्ताको महत्व छ, गाई भैसी बराबर हुनेगर्छ । स्वर्णगीय छ, केहीवर्ष अर्थ जयनगरवाट जनकपुरतिर जानुपर्ने रेल एकदिन चालक बन्ने नबसी कुट्यो र इच्छन सकिँएपछि रोकियो । धन्धन त्यतिबेला ठूलो दुर्घटना भएन । त्यस्तै पारा छ नेपालको लोकतन्त्रको । चालक छन्, भगडा गरेर सवाम विताइरहेका छन्, लोकतन्त्र पशुपतिनाथ भरोसे चलिरहेको छ । प्रष्ट कुरो के हो भने व्यवहारिक रूपमा लोकतन्त्र दुर्घटनाग्रस्त भइसक्यो । लोकतन्त्रका चालकहरू मानसिक सन्तुलन र इमानमा छैनन् । कृपितले चलाएको संविधान कार्यान्वयन भयो भन्नु हावावादी गफ हो । गफ बढेको छ ।

हाटवजारमा मेला लाग्छ, बजार लाग्छ । जात्रे हुन्छन्, जात्रा देखिन्छ । लोकतन्त्र त्यस्तै पार्टीहरूका लागि

रमाइलो भइरहेको हाटवजार हो । राजनीति गर्छ भन्नेहरूले लोकतन्त्रलाई जात्रा बनाइदिए । रत्नपाकमा देखिने चटके र चटक जस्तै छ नेपालको लोकतन्त्र ।

आखिर नेपाली नेता भनेका धुलाघाटका हाट बाजारका सिद्ध भए । विदेशी आउँछन्, स्वार्थ लादछन्, हाम्रा नेताहरू दलाली भाग खाएर डकारिरहेका छन् । यिनका लागि राष्ट्रियता सस्तो सत्तास्वार्थ बन्थो । नागरिक समूह बन्ने नारामा विक्री हुँदै गइरहेका छौं, सुशासनको कुरा गरेर कृशासित भइरहेका छौं । हामी लाइन लागेर विदेशीने क्रम जारी छ, विदेश-स्वदेशमा बेचिनु हाम्रो नियत हो । दुर्भाग्य हो ।

हामी अति डरलाग्दो भ्रममा श्वास फेरिरहेका छौं । सोभान नेपालीले चप्पलेहरूको नयावी परिवर्तन कहिल्यै बुझेनौं । हुने र नहुनेहरूको खाडल किन चोडा बन्दैछ, बुझ्ने चेप्टा गरेनौं । कहिल्यै चेतनी र जान्ने प्रयत्न नै गरेनौं । नेताका खोक्रा नारामा सुख र सपना सजाउने हाम्रो सरलपन हाम्रो लागि सराप बन्दै गएको छ । बल्ल संक्रमणकालीन कानुन बन्थो । यो कानुन पनि शकस्यद बनेको छ । बुद्धभूमिका भूमि पुत्रपुत्रीहरूको छटपटी बेपत्ता र मेलमिलाप आयोगमा दर्ता भएका ६४ हजार उजुरीको चाडमा साक्षी छन् । पीडितहरू न्याय पाउँछन् भन्न सकिन्छ । पीडितले उन्मुक्ति पाउने खतरा बढी छ । विश्व अधिकांशभूमीहरू दण्डहीनता अन्त गर भनिरहेका छन्, जन्मकैद पाएका व्यक्तिको आत्माफो पाउँछन् । पुरस्कृत हुन्छन् । विधि हाथ्यथ्यइरा बनेको छ ।

जनयुद्धमा १७ हजार मारिएका । ०२८ सालमा फाफामा १४ जना गिडियो । कांग्रेस प्रजातन्त्र प्रजातन्त्र भट्टाइरहेको छ । ०६३ सालदेखिको १८ वर्ष सत्ताको वर्यौसी भैलो चलिरहेछ, मागशांति जयनेपाल भइरहेको छ । यो लोकतान्त्रिक मजाक नभए के हो ?

नयाँ नेपाल बन्छ, नयाँ उज्यालो भुल्किन्छ भनियो । जनताको अँखासाँझ न फूल फुल्यो, न उज्यालो आयो । निरङ्कुशता गयो भनियो, अन्धकार युवाबाट नेपालले मुक्ति पाएन । परिवर्तनको थैलो यस्तो पेण्डाराको वाकस रहेछ, जति जति खुद्वै गएका छन्, त्यति त्यति राष्ट्र र जनता निसारिसिदै छन्, सकस बढ्दै गएको छ । कुनै नेता कलङ्कको दागबाट मुक्त देखिँदैन । लोकतन्त्र लुटतन्त्र बनेको छ ।

दर्जनौं निमं भला पन्तरहरूको बलात्कारपछि हत्या भयो, न्याय दिन सकेन लोकतन्त्रले । छौरा मानेलाई कारवाही होए भनेर गंगामाथी अत्याचालमा काल कुरिरहेकी छिन् । उनका पतिको लाश किन ९ वर्षदेखि टिचिङ अस्पतालको फिजमा मारिएको डल्लो

बनाएर राखिएको छ ? बालुवाटार जग्गा काण्डदेखि वाइडइडि, कोरेनाको औपचारिक खरिद हरेक कुरामा भ्रष्टाचार । सुनकाण्ड, हत्याकाण्ड सामसुम भइसक्यो । अदालत अपराधीलाई सुनपानी छक्के बाइसधारा बनेपछि सुशासन भकिन्नु स्वभाविक हो । विदेशीले त्यसै नेपाल दण्डहीन मुलुक भनेका होउन् ।

विद्वानले उडिल्यै लोकतन्त्रवादीका राज्यका सन्दर्भमा भनेका थिए- इमान वेत्नुहुन्छ, काम ठुनु हुन्छ, सत्य र सच्चरित्र अंगारेर संयमी बनेर समयको बेगलाई समात्नुपर्छ । यो चेतना को सजग छ ? वीउ गुनाको वाली, फल हेरेर वोट चिनिन्छ भन्ने लोकतान्त्रिक नेपालको वर्तमान हो । बगिसकेको पानीले घट्ट घुमाउन सक्दैन भनेको यही हो । लोकतन्त्र- खोटतन्त्र, खुनीतन्त्र, पहुँचतन्त्र, प्रभावतन्त्र, अयोग्य पुजित तन्त्र, नातावादतन्त्र भयो ।

५ वर्षदेखि नेपालको कालापानी, लिपुलेक भारतले खाइदियो, हामी नक्सा समातेर बसेका छौं । नागरिकता बाँच्ने निर्णय हुन्छ, स्वाधीनतामा बहस नै हुँदैन । संसद सुतेको छ । सरकार मौन छ । नागरिक समाज जिज्ञा तालुमा टाँसेर बसेका छन् । भूमि जानु अस्तित्व जानु होइन र ? कसैलाई छाती पोल्दैन ।

नागरिकताको कारण दरवार हत्याकाण्ड भयो । राजाको त्यो राष्ट्रवाद, त्यो नेपालसँग २०५८ सालको दरवार हत्याकाण्डपछि जनताले राजाको काजकिरियामात्र गरेनन्, आजसम्म त्यो राजाको फोटोमा पुषबती गरेर आरती उताारिरहेवाट अनुभव गर्न सकिन्छ । राजनेता कस्तो हुनुपर्छ भन्ने थोडा कालखण्डको उदाहरण हो यो । थाज त्यस्तो राजनेता को छ ? राजनेता बन्छु भन्ने इच्छाशक्ति कुन नेतामा छ ?

सन १९५४-१९६८ सम्मका अन्तिम पाटनका मल्लराजा ति नरसिंह मल्लले ६ प्रधानलाई अर्थ सारेर शासन चलाएका थिए । राजा पाटन दरवारमा मृत्यु, ६ प्रधान शासनमा मृत्यु । ६ प्रधानले मन नपर्कालाई पडवन्त्र र चक्रव्यूहमा फसाइ फसाइ अँखा निकालेका घटना पनि इतिहासमा वर्णित छन् । उदारगया ती इतिहासका पानामा अँखित घटना र वर्तमान नेपाल, त्यो भोक्ने पीडितलाई थाहा छ । तौरतिरका फरक छ, अन्त्य फल बढेको छ । न्यायका लागि गुडार लगाउनेहरू पना सुकाएर बसेका छन् । यसरी कति दिन देश जोगिएला ?

सन्नाट छ, देश भसङ्ग भइसक्यो, धृतराष्ट्रहरू दङ्ग छन् ।

GIBL निश्चिन्त आवास योजना (HOME LOAN SCHEME)

9.99% FIXED INTEREST RATE FOR 10 YEARS

Decision within **12 HOURS**

*Terms & conditions apply. *Offer valid for limited period only.

Global IME Bank

In the context of introducing life profile of the Senior Citizen of Nepal Respectable Senior Citizen Ghana Shyam Rajkarnikar My memories as I perceived him as my senior friend

(Part one)
By Uttam Karmacharya

1. Introductory Preface
It was very lucky to meet Respectable Shreeman Ghana Shyam Dai around 25 years back in Banepa Janagal Janajwoti School in a literary symposium program amid group of literary distinguished personalities led by Mr. Mohan Duwal of Banepa Literary Society. Late Ram Bhakta Kokh-shrestha, Mayor of Banepa Municipality and me attended the program from the side of Banepa Municipality. Since then we often met him time to time in several literary societies in different location of Kathmandu valley.

By the way, I was so fortunate to meet him during the marriage ceremony procession of Mr. Nil Krishna Tamrakar. Mr. Nil Tamrakar got marriage with the eldest daughter of Ghana Shyam Dai and Madam Shanta Rajkarnikar Miss Rina Rajkarnikar. Ever since we I got chance to meet him and his family members during the family invitation and ceremonial events and function in both the families of Tamrakar family and Ghana Shyam Dai Rajkarnikar family time to time. During our several meeting we used to exchange our books and booklets. I have good collection of his write ups and books out of his more than 15 books published from 2035 BS upto 2080 BS. List of the collection of his books.

1. Kehi Chintan Kehi Manthan (Collection of different articles), 1979
2. Videsh ko Yatra Swadesh ko Samjhana (Travelogue) 1981
3. Desh Pradesh ko Bhramana (Travelogue), 1986
4. Pabitra Samjhana Aamako (Reminiscence), 1986
5. Samjhana ko Laharma Laharinda Janda (Reminiscence), 1996
6. Baudha Tirtha Yatra: Nalanda Dekhi Lumbini Samma (Travelogue), 2003
7. Gajaraj Rajkarnikar ko Bansawali (Research), 2004
8. Anubhab Ra Abhiyakti Maa Ghana Shyam Rajkarnikar (Interview collection), 2005
9. Buddha Jyoti Kaa Kehi Rashmi (Essay), 2007
10. Yatra America Ko : Maya Nepal Ko (Travelogue), 2012
11. Yatra Ko Laharma Hiumphool Ki Rani (Travelogue), 2017
12. Ghana Shyam Rajkarnikar Ka Pratinidhi Yatra, 2019
13. Ghaamai Pyaro Aamai Pyaro (Children Travelogue), 2019
14. The Buddha - Great and Grandeur (Essay) Translated) 2022
15. Mother Who Taught Me How to Live (Reminiscence) (Translated) 2021

16. Samjhana Mera Purkha' (In Memory of My Ancestors) 2023

2. Sudden Meeting at Bhaktapur
As we used to talk through Viber, Messenger and Landline phone last week we decided to meet either in his resident Kamalpokhari Kathmandu or in Bhaktapur in my office of Iwamura College of Health Science and Hospital. Suddenly, I got a call by Respectable Shreeman Ghan Shyam Dai regarding his visit to my office soon and while he was on the way to Bhaktapur to confirm my availability in my office. It was my great opportunity to meet him on time no traffic Jaam on the way on Thursday 22 August 2024. We got chance to discuss for around two hrs. I was so lucky to welcome him and fortunate to get a set of his books that I have not yet. Last year, by the way as usual I got an invitation by my friend Mr. Nil Tamrakar and his father-in-law Mr. Ghana Shyam Rajkarnikar regarding the opening/ unveiling of new book entitled/ called research-based memoir 'Samjhana Mera Purkha' (In Memory of My Ancestors) written by Ghanashyam Dai function organized by Nepal Creative writers' Society Kathmandu chaired by Shree Om Krishna Rodan at Bhatbhateni party place

3. From Krishna Pauroti Bhandar Pvt. Ltd. to Renowned Book Writer/ Literatures
Krishna Pauroti (also called Krishna Breads) is a Nepali bakery. It was founded in 1948 by Krishna Bahadur Rajkarnikar in Kamal Pokhari, Kathmandu, Nepal. Currently it operates from four locations within Kathmandu valley, i.e. Kamal Pokhari, Khumaltar, Hatti Ban and Mahalaxmi. Kai Weise, a correspondent of The Himalayan Times, labelled Krishna Pauroti "the first bakery in Nepal. Certainly people must have been baking things in the country before that not necessarily as they are today. But when it comes to a commercial operation or establishment of baking

profession no other businesses than Krishna Pauroti can be found recorded before it.

After returning to Nepal from his foreign visit Krishna Bahadur Rajkarnikar thought of starting a business in his own country what he saw in the country he visited. Eventually establishing Krishna Pauroti in 1948. It had been a synonyms for breads and bakery in Nepal for long time ever since it's beginning until establishment of other bakeries and matching its level of production.

4. His Short Life Profile

As I came to know through his Biodata Ghana Shyam Rajkarnikar has been a very successful Entrepreneur & Writer and was born 16th January 1942 Kamal Pokhari, Kathmandu, Nepal. He did his M.A. (Economics) in 1968. He got his first training on Job Method and Relation Training in 1959. He was so lucky to get Course of German Language, Goethe Institution, Arolsen (Germany) in 1972/ He was so fortunate to get the Professional Education and Advanced Training (Germany) in 1973.

It was so good to know that he received Industrial Study Tour to Japan, Hong Kong and South Korea sponsored by APO (Asian Productivity Organization) in 1977. He had well-travelled in more than 18 countries. They are: India, United States of America, Germany, United Kingdom, Holland, France, Belgium, Switzerland, Austria, Spain, Japan, Thailand, Hong Kong, South Korea, Dubai, Italy, Singapore, Denmark. Respectable Ghana Shyam Rajkarnikar was the first youngest son of Late Krishna Bahadur Rajkarnikar and Late Ms. Pran Maya Rajkarnikar born in 16th January 1942. He was four years senior to me.

He was blessed with five daughters. The first daughter Mrs. Reena married to Mr. Nil Krishna Tamrakar.

Ever since I know him, he is looking always so green; ever green as I know you for the last 30 years. I

wish to express my heartfelt and long left congratulations to him for his exemplary service in Krishna Pauroti Bhandar (KPB) and literature. I highly appreciate his very balanced personality, gentleness, intellectual mental makeup, faith in Buddhist philosophy and man of Naanglo brain. Bhudhism has been classifying man with two types of Brains: one with Naanglo type of Brain and one with Chaalani types of

B r a i n
I highly appreciate his ever ready help and cooperation extended to needy people and organizations where and when needed. He is blessed with five daughters and supporting him for the continued KPB Pvt. Ltd. and provided valuable free time to contribute in writing books and working in other social services and activities keeping their very smart and active at the elderly aging of around 82 years old and eldest in the Rajkarnikar Family. I highly appreciate valuable support and help extended to my father. I highly appreciate equally to express my gratitude to Madam Bhanu for her outstanding exemplary life time support and marital life. I am very happy to now that he had already celebrated first and second Rathaaran according to Newari culture and traditional values. Congratulations and all the best wishes for celebrating five level of Rathaaran ;
There are five Rathaaran in the Newar people celebrate in their life time: Surya/ Bhima Rathaaran; Chandra Rathaaran ; Deva Rathaaran; Shiva Rathaaran and Shakti Rathaaran.
It is to be noted that I am drafting second part of this article continuing with reference to his other aspect of academic and social asset of life.

Professor Dr. Uttam K. Karmacharya presently has been working as a Board of Director, Dr. Iwamura Hospital Memorial Hospital and Iwamura College of Health Science Prof. Karmacharya of Tribhuvan University was a former Resource Person for China (Unesco Nanjing), Denmark, World Education , Banepa Municipality and LRCs of Indonesia, Iran, Myanmar, the Philippines, Sri Lanka, Thailand , Unesco Bangkok). Former Secretary General , National Resources Center for NFE (NRC-NFE) and Director, Center for Education for All (CEEA) Nepal.

Smash And Grab

By Sunanda Datta Ray

CHAPTER 13 Death Warrant

The 2 July session too fell through. It was to be convened the next day, and Bajpai had 30 Sikkim Congressmen taken to India House for a final briefing on tactics. They were advised to stand firm in their opposition to the Chogyal's presence in the assembly but not to boycott the meeting; instead, they were to refuse even to hear what he had to say. The bill was to be adopted as if the Chogyal had not spoken. The PO then considerably informed the Chogyal that his appearance in the chamber would provoke a walk-out and that India could not permit such an insult to the throne: it would, therefore, save embarrassment all round if he were to let Das who, after all, represented him, read out his comments on the draft.

Kalzung Gyatso and Tasa Tengay were still missing when the chief executive initiated the proceedings by reading out the Chogyal's 542-word statement on "the sacred task of framing a constitution for the country which will have far-reaching effects on Sikkim, her people and her very close relationship with India, our protecting power". There was no indication of grief or betrayal; nor any recrimination. After candidly admitting differences "which is inevitable in a democratic process" the Chogyal stressed: "Our duty is to ensure that these differences do not ultimately bring unhappiness and suffering to the people at large." It was a dignified exposition of his reasons for interceding with Mrs. Gandhi, on a measure that endangered the kingdom's "separate identity" and suffered from "important lacuna and anomalies". The Chogyal repeated the three points, to which he remained "irrevocably committed". He sought no reservation for himself; nor was he inclined to interfere with the assembly. "My viewpoints have been laid before the honorable house for considering the bill in the larger interests of Sikkim, her people and Indo-Sikkim relations."

They were spelt out in fuller, if cumbersome, detail in a 28-page annexure titled "Detailed Comments on th& Draft Government of Sikkim Bill 1974". Though something of a heavy lawyer's note, it was a clause-by-clause demolition of a document that violated the treaty and the relationship of protector and protectoree to vest all executive and legislative authority in an Indian civil servant who was "a head of state, governor and chief minister rolled into one". It explained that elected leaders gained nothing from the anomalous position in which the kingdom was being placed, or from its throne's demotion. New Delhi would permanently rule the kingdom through an authoritarian functionary. "The council of ministers are reduced to the position of merely echoing his decisions and direction."

To take one example, ministers could advise the throne only through the chief executive. But he was at liberty to refuse to forward their views or to "require the council of ministers to modify the advice" to suit his own ideas. The assembly could not thwart him. If it adopted any measure affecting the chief executive, the Chogyal would have to submit it for New Delhi's consideration.

The Sikkim assembly was, in fact, a permanently hamstrung body, institutionally subordinate to the Indian government, allowed only to voice those views and take those actions that had already been dictated by New Delhi's interests. Its charter allowed it no scope for independent initiative. If the chief executive chose to merge Sikkim with India, the assembly would have no option but to ratify the decision.

"This is tantamount to reducing the council [of ministers] to less than that of an advisory body", wrote V. Gopakumar in the Far Eastern Economic Review. "This would also mean that the advice tendered by the chief executive could be his own, rather than that of the council. Therefore, the chief executive is in a position to persuade the council members to take decisions acceptable to him and the Indian government. Indeed, his sweeping powers make a mockery of democratic traditions." Gopakumar also remarked on the irony of Das taking over ecclesiastical affairs which formed part of the establishment portfolio: "It is paradoxical that a police official-turned-administrator, whose primary task is to ensure law and order in the kingdom, now has to preside over the arcane Maha yana Buddhist order."

But true to the instructions he had been given, Kazi rose to say that there was no need to bother with the Chogyal's note, and that the bill should at once be adopted. Some Sikkim Congressmen may have been carried away by their vendetta against the durbar; many more had little comprehension of what was happening and could not make head or tail of the note's legal language; others had been promised ministerial or public sector appointments. They looked forward to handsome salaries, official bungalows and cars, police escorts, flags, ceremonial receptions, and rich pickings from lavish Indian aid. During the first six months of his tenure, Das spent Rs 2.5 million more than the whole year's total sanctioned expenditure. Though the money was meant for development projects, much of it lined private pockets. Everyone knew there was plenty more where it came from: a windfall was in store for anyone among the 200,000 Sikkimese who displayed ingenuity.

So Chatur Singh Roy, dreaming of his deputy speakership, rose to give the Chogyal "another three hours either to assent to the said bill... or he has to quit the Sikkimese political scene for good." Amidst giggles, Roy repeated Kazini's ancient joke about royal divinity: "In the ultimate analysis it is the people of Sikkim that count and not the Chogyal who claims to be half-divine." He also recalled that the half-divine monarch had "slipped out of Gangtok in the dead of night rather than face his people."

The assembly voted for its constitution amidst this puerile jeering. Having discharged that duty, members trooped up to India House for a pat on the back from the beaming PO. Bajpai boasted to reporters that he had succeeded in averting a major crisis.

The last scene was enacted in the palace shortly after one o'clock in the afternoon of 4 July. Kewal Singh had arrived from New Delhi to sit with Bajpai, Das, and the 2 legislators as the Chogyal signed the bill and announced: "I hereby approve the Government of Sikkim Bill 1974 for promulgation with my formal assent and under my seal and signature." Congratulatory speeches followed, and Kewal Singh entertained the company to a victory celebration at India House. It was an appropriate enough setting, for the Sikkim Congress and Chogyal had both lost out. The latter's fears were expressed in yet another letter to Mrs. Gandhi:

The events of the recent weeks have been disastrous to all of us. After much agony the Government of Sikkim Bill 1974 has received my assent since your Excellency had advised me to give it a try, after my constitutional right of formally placing my views before the assembly had been completed.

I still have fears over clause 30 of the act which I pray, under your protection, will never be invoked to destroy our separate identity which has been given us under the treaty and has been reassured to us. contd....

HYUNDAI
Festive Delight 2021

Hyundai cars displayed: Tucson, Creta, Elantra, i20, i10, Kona, Nexo, Santa Fe.

Hyundai परिवार

Hyundai Festive Delight 2021

- Bumper Prize Venue
- Attractive Cash Discount upto Rs. 10 Lakh*
- Additional Cash Discount upto Rs. 1 Lakh* Through Scratch Card
- Free 1 year Comprehensive Insurance & Road Tax

SIPRADI
TWO WHEELER PRODUCT SEGMENTS

MAK LUBRICANTS

पूर्वराजा प्रष्ट हुन जरूरी भयो

पूर्वराजा मौन छन् । के छ उहाँका कार्यक्रम ? पूर्वव्यवस्था पारसले सर्परिवार कुनै होटलमा पारिवारिक जमघटको तस्वीर सार्वजनिक गरेपछि यो प्रश्न उठेको हो । अधिकांश नेपाली यो पढ्दति र यी नेताले सकस, उत्पीडन दिएपछि निकास खोज्दैछन् । मिडिया, सामाजिक सञ्जाल, गोप्य, जुद्ध, सडक संचय जताएता पनि यी शासकहरूकै जनाता लागिरहेका छन् । सिंहासनबाट सडक किनारमा पुग्दाएकै पूर्वराजाले जनातासँगै रहेको र जनताको दुखपीडामा पीडित भएको अभिव्यक्ति दिएकाले पनि पूर्वराजाले पनि जनतासँगै कम्मर कम्पुनेने बेला आयो । सिंहासनका लागि होइन, देशको अस्तित्वका लागि गनं र माटोको दायित्व र भार बहन गनं । दशौँ तितार सानिकछ्ट छ, फीर पूर्वराजाको सन्देश आउनेछ । सन्देशबाटमात्र परिवर्तन सम्भव छैन । राष्ट्रका गनं राजा र जनता दुवै एकाकार हुन जरूरी छ । राष्ट्र विदेशीको रणभूमि बनिसक्यो । कहिकै सुधारको संकेत छैन । २ महिना नपुगेको ओली नेतृत्वको सरकार कुनबेला ढले हो भन्न सकिन्छ । भारतले प्रचण्डलाई तुरुप बनाउन थालेकोले यो सरकार ढले अंकलन हुनथालिसकेको छ । निलंबन पदासीनहरू नेपाल शीलका, बंगलादेश हुनसक्ने चेतावनी दिन थालिसकेका छन् । शासक प्रशासक जनतालाई राहत र राष्ट्रको आधार मजबुत गर्न छाडेर एउटा मेयरसंग लगाए खोलिरेका छन् । वैदेशिक ऋणभारका कारण राष्ट्रको खराब कुनबेला तलमाथि हुने हो भन्न सकिने अवस्था छैन ।

युवाशक्ति रूढे कराउँदै विदेश जानेक्रम बढ्दो छ । निर्यात, नीतिगतदोषले खुलेआम कामिभार र भ्रष्टाचार बढिरहेका छन् । उत्पादन छैन, व्यापार व्यवसाय चौपट छ, आयातमुखी अर्थतन्त्र रोमटाम्लले जानेको छ । ऋणभार र वैश्वीय वेहोर्न नसकेर शक्तिअण्डहरू शासकहरूमा गनं थालेका छन् । जनता आक्रोशित छन्, विद्रोहको आगो लसकाइरेका छन् । पूर्वराजाले यो विद्रोहमा साथ दिने हो भने परिवर्तन अवश्यमावनी छ । राजसंस्था, हिन्दुधर्मको बहाली, संघीयताको खारिजीका लागि जनता चिन्चिआइरेका छन् । जनताको आक्रोश विषयान्तर गनैले लागी सतापिना, सायबहरू साक्षिभान संशोधनको कुरा अगाडि सारेको जो कसैले बुझेका छन् । जनता स्यान सकेकाला राखेर सडकमा उत्रन थालेका छन्, ती जनताको होस्टमा पूर्वराजाले हैसै गनं हो भने यो अव्यवस्थाले निकास पाउने थियो, व्यवस्थाले नसकारेको अवस्था सुधोर्नथियो । हिन्दुवादी र राजसंस्थावादी नै भन्न थालेका छन्- पूर्वराजाको उदासीनताकै कारण घोषित आन्दोलनका कार्यक्रम पर पर सडै जान थालेका छन् । भ्रष्टहरूले चाडैकै यही थियो ।

कोही मसिर ७ देबि, कोही जाडोपछि आन्दोलन गनं भन्न थालेका छन् । पूर्वराजाले राष्ट्रको भार बोक्न नतामिने हो भने राजतन्त्र र हिन्दुवादीको पुनर्स्थापना असम्भव हुनजानेछ । पूर्वराजाको सन्देश, भाषण होइन, हिम्मतको खोचो छ ।

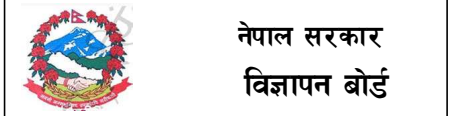
यो अक्षफ व्यवस्था फाल्न कर्मिमा एकात्मक जनताको जुलुसले राजधानी घेर्नुपर्छ । त्यति हुने हो भने यी भ्रष्ट शासकहरू बंगलादेशका प्रधानमन्त्री पलायन भएकै भाने पक्का छ । यस प्रकारको जनप्रदर्शन गनं पूर्वराज राजधानीमा नउठेसम्म सम्भव नै छैन । अधिकांश जनता पार्टी पार्टीमा बिभक्त भएका छन् । तिनलाई एकट्टिका पानका लागि समेत रागु बन्नपने पूर्वराजाले नै हो । विश्वासिलो संस्था, नेतृत्व पूर्वराजाले लिनुपर्छ । दशौँ नेतृत्व दिनसकने अरु कोही भएनन् ।

प्रधानमन्त्री र कांग्रेस सभापति टुँडिखेलमा जनविरोधको सामनामा परे । प्रचण्डको डाडिनिने नेतृत्व अक्षफ भइसकेको छ । राष्ट्रपति पाटन र भक्तपुरमा जनविरोधको अचानोमा परिसके । जनताका सामु उर्ध्विन लायक विश्वासिलो नेतृत्व एउटा पनि छैन । विद्रोह गनं धेरै राजसंस्था र हिन्दुवादी छन्, ती गँडिडीका गफजस्ता छन् । पुर्णले आजेको मूलक हो, बचाउनु पर्छ भन्ने हो भने पूर्वराजा अग्रसर हुनैपर्नेभयो ।

जनता यी पीडक शासकबाट निराश भए भए, परिवर्तनका लागि परेकाबाट पनि निराश छ । अवस्था गम्भीर भइसक्यो । जनतालाई अरु निराश बन्न नदिने हो भने सोच्नुपर्छ । भनिन्छ, फिन्को कोर्नमात्र पर्छ, डडेला आफै सक्न्छ । फिन्को निकाले कोही भएनन् । जनताको नासो जनतालाई सुम्पिने भनेका पूर्वराजाले कस्तालाई सुम्पिएका रहेछन् । राजनीतिक संचय गनं हो भने भित्री खेलको अर्थ रहेन, मैदानमै नउठिएसम्म केही हुन्न भन्ने बुझेर एउटा निर्णयमा पुगनु उचित हुनेछ ।

स्वच्छ समाजको निर्माणमा सहभागी बनौं

- सम्भव भएसम्म बिद्युतीय चुलो प्रयोग गनं प्रोत्साहन गरौं,
- प्लास्टिकजन्य सामग्रीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरौं,
- वनक्षेत्रको अतिक्रमण र ढडेलो नियन्त्रण गरौं,
- हिमताल, जलाधार, सीमसार तथा पानीका स्रोतहरूको संरक्षण गरौं,
- नदी र खानीजन्य स्रोतको उत्खननलाई व्यवस्थित गरौं,
- भिरालो वा तटीय जमीन सुरक्षित गनं बायो-इन्जिनियरिङ प्रविधिको प्रयोग गरौं,
- पारिस्थितिक प्रणाली (Ecosystem) को संरक्षण गरौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

एमसीसी अनुदान कार्यान्वयन, लाभ कति ?

एमसीसी कार्यान्वयनको एक वर्ष ? धेरै बाधा फुके, प्रशासन लाइनको टेक्का धमाधम लाग्न थालेका छन् । नेपाल कम्प्याक्ट कार्यान्वयनको औपचारिक सुरुवात भएपछि अमेरिकीहरू नेपालमा ओहोरोयोहो गरिरहेका छन् । होसिएका छन् । त्यस्तो होसका नेपाली सताधारी र प्रतिपक्षीमा भने देखिएको छैन ।

यी शक्तिशाली पार्टीहरूले चाहे भने नयाँ विद्युत प्रसारण लाइन र सडक परियोजनाहरूले थप रोजगारी, राहो सडक र भरपेट विजुलीमा थप पहुँच पुग्नेछो हेर्ने, नेपालको आर्थिक विकासको रेखा कानं सकिने थियो ।

नेपालको आर्थिक बृद्धिलाई अगाडि बढाउनु हाम्रो ७७ वर्षको मित्रताको सडै महत्वपूर्ण हिस्सा रहेको दावी अमेरिकाको छ, प्राप्त भएको र थप अनुदान लिएर नेपालको भाग्यरेखा कोर्ने, लोकतन्त्रलाई संस्थागत गनं र लोकतन्त्रप्रति जनविश्वास बढाउन सकिने थियो, यी दुवै दल र दलका नेतामा स्पष्टता आउन सकेको छैन ।

कारण हुनसक्छ, चीनको वीआरआईको चेपे । चीन र भारतको दबाव ।

तत्कालीन अर्थमन्त्री प्रकाशशरण महत र एमसीसी उपअध्यक्ष क्यामरून एलफाउडेले सडै गरेपछि एमसीसी डन्डी डन्टु फोर्स अर्थात कार्यान्वयनमा गएका हो । अहिले एमालेका अर्थमन्त्री छन, बोर्देन । कांग्रेस साफेदारको दल, ऊ पनि अन्तर्गत छ । विचल लगायतका केही नेताहरू एमसीसीको विरोध गरिरहेका छन्, एमसीसी पास गनं मुख्य दल माओवादीका महासचिव देव गुरुङ एमसीसीको विरोध गर्छन् । प्रचण्ड मौन छन् । नेकपा स ले पनि अन्तर्गत छ । हिजो अथवा आजको सरकार ५ वर्षमै एमसीसी परियोजना पूर्र हुने कुरा गनं पछि पढैनन् ।

एमसीसीको गनं अर्थात नेपालमा द्रष्टको अन्त्य हुनुका साथै लोकतन्त्र बहाली भएपछि सन् २०११ मा यसहोड कार्यक्रमको तयारी सुरु भएको थियो । अन्तिम रूप नपाउँदै नेपाललाई कम्प्याक्टका लागि योग्य ठहर गरियो ।

विभिन्न चरणको छलफल र विमर्श पश्चात सन् २०१७ मा नेपालले एमसीसीसंग कम्प्याक्ट अनुदान सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेको थियो ।

५ माघ २०६८ - नेपाल श्रेयोहोड कार्यक्रममा छनोट भएको जनकारी प्राप्त भयो । देशको प्रधानमन्त्री तत्कालिन माओवादी नेता डा. बाबुराम भट्टराई र अर्थमन्त्री वर्षमान पुन रहेका थिए । २७ माघ २०६८ - नेपालले एमसीसीसंग

समन्वय गनंका लागि समन्वय महाशाखाका प्रमुखलाई समर्क अधिकृत नियुक्त गरेको थियो । त्यतिबेला प्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराई र अर्थमन्त्री वर्षमान पुन रहेका थिए । २९ पुस २०७९ - सरकारले विकासका अवरोध पहिचान गनं अर्थशास्त्रीहरूको समूह गठन गरेको थियो । मन्त्रिपरिषद्को अध्यक्ष थिए तत्कालिन प्रधानन्यायाधीश खिलराज रेग्मी र अर्थमन्त्री थिए शंकरप्रसाद कोइराला ।

माघ २०७९ - एमसीसीले नेपाललाई कम्प्याक्टका लागि छनोट गरेको जनकारी दिएको थियो । उक्त समयमा देशको प्रधानमन्त्री थिए नेपाली कांग्रेसका तत्कालिन सभापति सुशील कोइराला र अर्थमन्त्री थिए रामशरण महत । २३ चैत २०७९ - सरकारले पूर्वसचिव कृष्ण ब्राह्मीलाई कम्प्याक्ट कार्यक्रम एगारीका लागि राष्ट्रिय संयोजक र तत्कालीन अर्थमन्त्रीको संयोजकत्वमा निर्देशक समिति गठन गरिएको थियो । २८ भदौ २०७९ - नेपालले सम्भावित आयोजनावारे अध्ययन गनंका लागि प्राविधिक अनुदान सहायता स्वीकार गनं सन्धिबन्धन सम्झौता भयो । एमसीसी अधि बढ्यो ।

५ साउन २०७८ - कम्प्याक्टको मस्यौदा तयार गनं प्राविधिक अनुदान सहायता स्वीकार गनं सम्झौता सम्झौता भएको थियो । यो सम्झौता हुँदा प्रधानमन्त्री थिए नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी शर्मा ओली र अर्थमन्त्री थिए विष्णुप्रसाद पौडेल । १८ जेठ २०७८ - एमसीसीको लागि द्विपक्षीय बार्ता टोली गठन गरियो । प्रधानमन्त्री माओवादी अध्यक्ष प्रचण्ड थिए, अर्थमन्त्रीमा थिए कृष्णबहादुर महरा ।

१० साउन २०७८ - सहायता स्वीकार गनं निर्णय गरियो । प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा र अर्थमन्त्री ज्ञानेन्द्रबहादुर काँकी थिए । १९ भदौ २०७८ - एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर गनं अर्थमन्त्री काँकीलाई खटाइयो, उनले हस्ताक्षर गरेका थिए ।

५ वैशाख २०७९ - एमसीसी-नेपाल गठन गरियो । २२ माघ २०७९ - मा केपी ओली सरकारले वैठलेका एमसीसी कम्प्याक्ट अनुमोदन गनं निर्णय गरेको थियो ।

३० असार २०७९ - एमसीसी अनुमोदनको लागि संसदमा दर्ता भयो । १२ अश्विन २०७९ - मा सम्झौता पीआइएम हस्ताक्षर भयो । ८ फागुन २०७९ - एमसीसी सम्झौता संसदबाट अनुमोदन गनं कांग्रेस, नेकपा माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी र जनता समाजवादी पार्टी जनपा, नेपालबचि सहमति भयो, ८ फागुन २०७९ - एमसीसी अनुमोदन गनं संसदमा टेबुल गरियो ।

फागुन १५ गते १२ वुदे व्याख्यात्मक घोषणासहित एमसीसी पारित भयो ।

नेपाल- चीन, अमेरिकाको शक्तिसंघर्षको छद्मभूमि

नेपाल भूराजनीतिक भूमिमा पडैछ । नेपाललाई भूराजनीतिक भार थेन गाह्रो पने देखिँदैछ । नेपाल भूराजनीतिक मात्र होइन, भूराजनीतिक चेपुवामा पनि फस्दैछ । नेपाल भूराजनीतिक भूमिमा पडैछ । नेपाललाई भूराजनीतिक भार थेन गाह्रो पने देखिँदैछ । नेपाल भूराजनीतिक मात्र होइन, भूराजनीतिक चेपुवामा पनि फस्दैछ । त्यसका पछिल्ला उदाहरण हेरौ । नेपालमा अहिले भारत, चीन र अमेरिका द्विपक्षीय र बहुपक्षीय आर्थिककेंद्री सुरक्षासम्मका रणनीतिक कार्यक्रमका साथ अवस्थ र शत्रुतापूर्ण प्रतिस्पर्धामा छन्, जसका लागि नेपाल प्रोक्सियाँड बन्दैछ । सन् २०१७ मेमा वीआरआईको अंग बन्यो, सेप्टेम्बरमा एमसीसीको । अमेरिका वीआरआई कार्यन्वयन नहोस् भन्ने र लोडिङ गनं, चीन एमसीसीलाई पान्ढोरा बक्स भन्दै त्यसलाई अस्वीकार गरौस् भन्ने । अमेरिकाले नेपाल आईपीएसको अंग भयो भन्ने, चीनले वीएसआईको सदस्य बन्न दबाव दिने । सरकार आईपीएसको अंग बन्न खोजे, जीएसआई नमान्ने, जबकि यी दुवैमा नेपाल जानै सक्दैन ।

अमेरिका नेपाललाई प्रयोग गरेर चीनलाई रोक्ने, चीनले आफ्नो छिमेकमा बडेको प्रतिस्पर्धीको क्रियाकलाप रोक्ने । बरू भारतले विगलको तुलनामा आन्तरिक मामिलामा दखल दिएको अलि देखिँदैन । यद्यपि उसले पनि आफ्ना उद्देश्य प्राप्तिका लागि प्रयास गरिरहेकै छ । नेपाल चीन र अमेरिकाको शक्ति संघर्षको छद्मभूमि बनिसक्यो । यस्ता थुप्रै गतिविधि नेपालमा बडेका छन्, जसको केन्द्रमा नेपालको हित छैन, हामीलाई उनीहरूका निहित स्वार्थपूर्तिका

लागि रणनीतिक रूपमा प्रयोग गरिएको छ ।

छिमेकी र परिचमाको निशानामा नेपालका दुई क्षेत्र परेका छन् यतिबेला । पहिलो, नेपालको अपार प्राकृतिक स्रोत, जसमाथि नियन्त्रणको प्रयास जारी छ । दोस्रो, प्रजातान्त्रिक मनिएका सबै संस्थाहरूलाई तहसतहस पारेपछि राष्ट्रिय सुरक्षाको जिम्मा लिएको नेपाली सेनालाई पनि विभाजित बनाउँदै समाप्त पानं भन्ने छ । सेनालाई कमजोर बनाउन सकियो भने वेरोकटो आफ्ना घरेलु खेताला र पेटमार्फत रणनीतिक लक्ष्य हाँसिल गनं सकिन्छ भन्नेमा उनीहरू छन् । यी सबैमा नेपाली भूमि प्रयोग भइरहेको छ । यो सरकार पनि त्यसमा प्रयोग भइरहेको छ वा त्यसलाई नै आमन्त्रित गरिरहेको छ ।

तर विदेशीलाई दोष थोपेर हुँदैन, हाम्रो देश बनाउने हामीले हो । हामीले सोच्ने हो, उनीहरूले आफ्नै स्वार्थ हेर्छन् । हामीले हाम्रो स्वार्थ हेरेर हो । हामीले हाम्रो भूराजनीतिक संवेदनशीलता हेर्नुपर्छ, यो संवेदनशीलतालाई महसुस गरेर । तर नेपालको राष्ट्रिय स्वार्थलाई प्रधान मानेर अधि बढनुपर्छ भनेर थान्ने गरी बोल्छौ ।

सायद आज विदेश नीति र परराष्ट्र सम्बन्धवारे सबैभन्दा बडी उच्चावचण गरिएको बाक्यांश भूराजनीतिक संवेदनशीलता हो । तर यसैलाई सता प्राप्ति र निहित व्यक्तिगत, पार्टीगत स्वार्थको साधन बनाउँदैछे । जस्तो- नेपाल विश्वका दुई उदीयमान अर्थतन्त्र भएका देश चीन र भारतको बीचमा रहेको छ । उनीहरूको तुलनामा सानो तर करिब दुई देशलाई हेर्दा मध्यम आकारको राष्ट्र हो नेपाल । ससालेर चीन र भारतसंग विकासदेखि रणनीतिमा सहकार्य गर्दैछन् । तर नेपालका पार्टी र जनमत विशाल छिमेकीप्रति विभाजित छ । (साभार- गोपाल खनाल)

साल्ट ट्रेडिङ्स कर्पोरेशन लिमिटेड
द्वारा प्रवर्द्धित
डि.टी. ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

ISI स्टाम्पकोडको डिजिटल रिकार्ड कोटो गी वीकामा रिटिको जाली अएको ३ तहको होजाणपुप
उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
पुसः प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक लिङल अएको रिटिकार्ड
कम्प्युटर प्राविधिकार पार्लो प्लास्टिक तौलमा रोडै आला दुरक हलुटोर

साल्ट ट्रेडिङ्स समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू